

TREĆI SASTANAK INTERESNIH GRUPA

ODRŽIVO UPRAVLJANJE VODOM U POLJOPRIVREDI BIH – UNAPREĐENJE ISTRAŽIVAČKIH I INOVACIJSKIH KAPACITETA

Prijedlog plana za jačanje istraživačkih i inovacijskih kapaciteta u primjeni održivih poljoprivrednih praksi upravljanja vodom u BiH

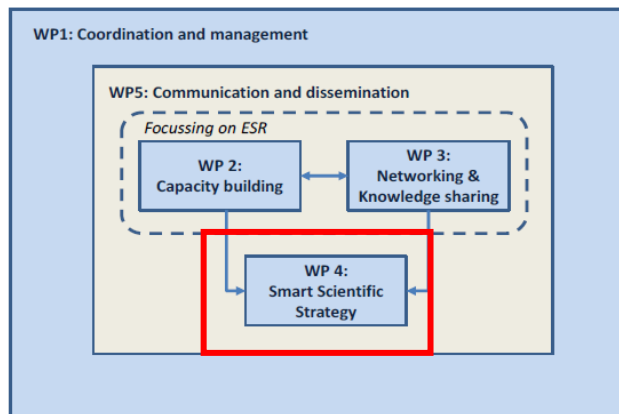
Cilj radionice

Dati kritički osvrt na predloženi plan za jačanje istraživačkih i inovacijskih kapaciteta u primjeni održivih poljoprivrednih praksi upravljanja vodom u BiH, te potencijalno identifikovati prostor za dalje unapređenje.

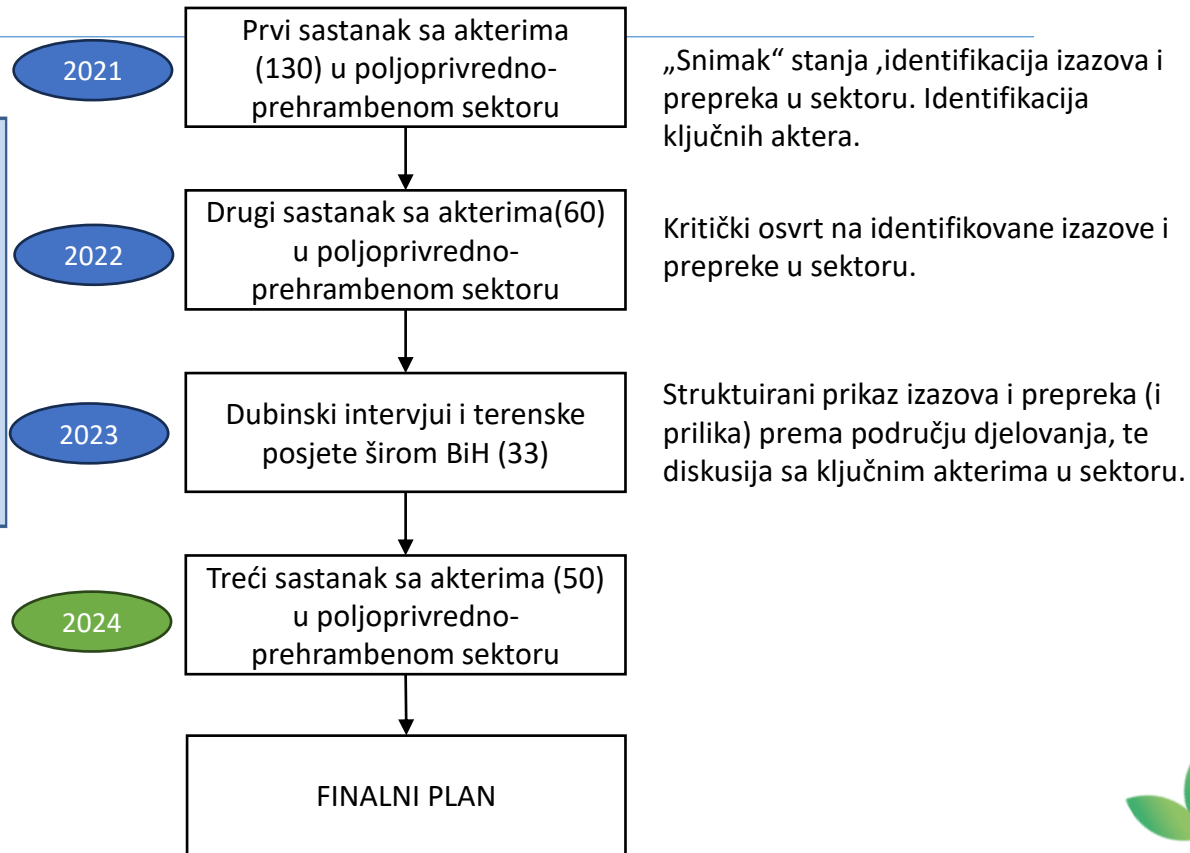
Aktivnosti

Šema 1. Organizacija projekta

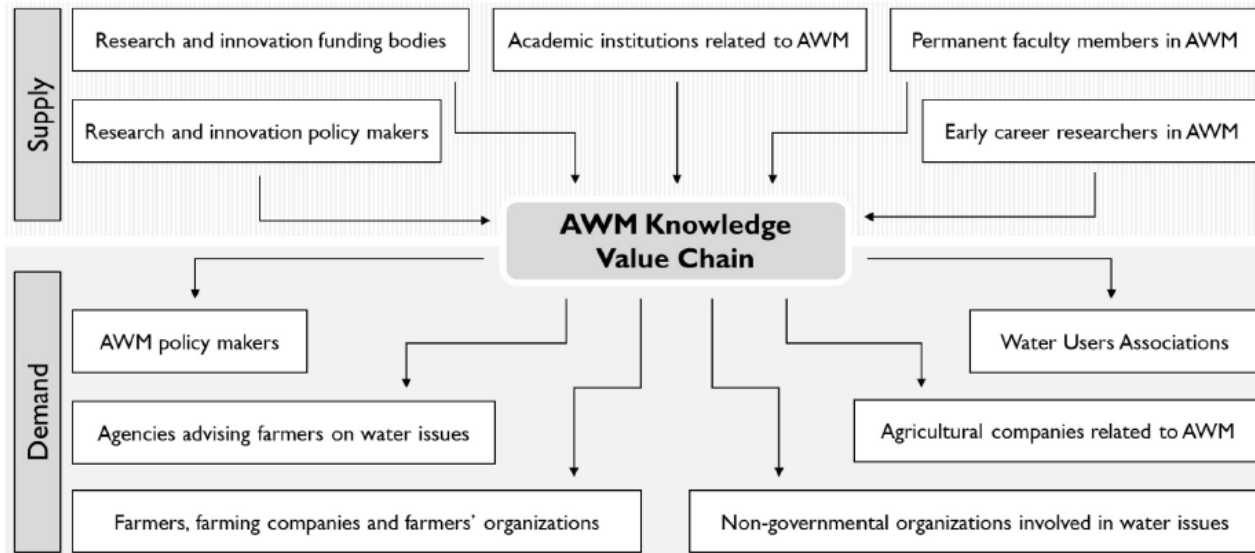
Playán, E., Čereković, N., Marković, M., Vaško, Ž., Vekić, M., **Mujčinović, A.**, ... & Zapata, N. (2024). A roadmap to consolidate research and innovation in agricultural water management in Bosnia and Herzegovina. *Agricultural Water Management*, 293, 108699.

<https://doi.org/10.1016/j.agwat.2024.108699>

Način prikupljanja podataka

Šema 1. Učesnici u procesu prikupljanja podataka

- Ukupno 33 aktera su bila dio dubinskog intervjua, podaci su prikupljeni, grupisani, te strukturirani u formu izvještaja, te naučnog rada;

Playán, E., Čereković, N., Marković, M., Vaško, Ž., Vekić, M., **Mujčinović, A.**, ... & Zapata, N. (2024). A roadmap to consolidate research and innovation in agricultural water management in Bosnia and Herzegovina. *Agricultural Water Management*, 293, 108699.

<https://doi.org/10.1016/j.agwat.2024.108699>

Trenutno stanje u poljoprivredi

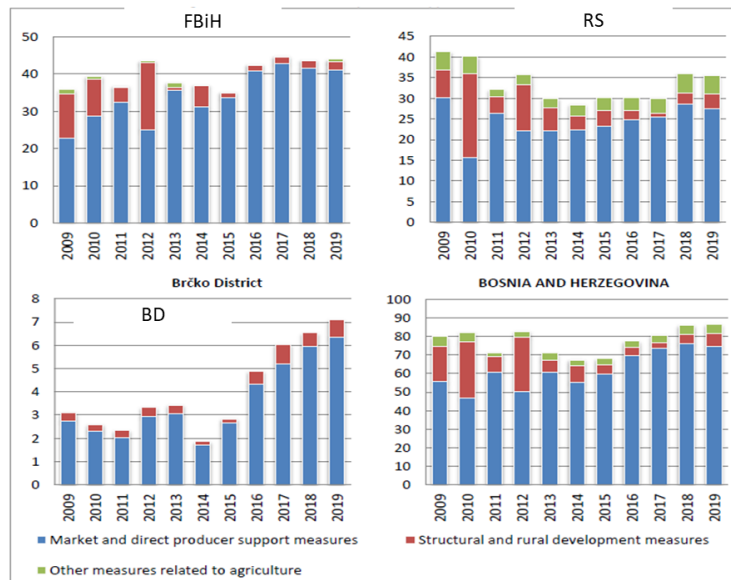
Table 5. Scores and indicators for agriculture policy

	ALB	BIH	KOS	MKD	MNE	SRB	WB6
14. Agriculture policy dimension average	2.8	2.0	2.4	2.8	3.4	3.1	2.7
14.1: Agro-food system capacity	3.2	1.5	2.9	3.1	3.3	2.5	2.8
Rural Infrastructure policy	3.5	1.0	3.5	4.0	3.5	2.0	2.9
Irrigation policy framework	3.0	2.0	2.0	2.8	3.5	3.0	2.7
Agricultural education system	3.0	1.5	3.3	2.5	3.0	2.5	2.6
14.2: Agro-food system regulation	3.0	2.3	2.3	3.3	3.5	3.3	2.9
Regulations on natural resources	3.5	2.5	2.0	3.0	3.5	3.6	3.0
Regulations on products	2.5	2.0	2.6	3.5	3.5	3.0	2.9
14.3: Agricultural support system	2.8	2.1	2.1	2.4	3.5	3.3	2.7
Agricultural policy framework	3.0	3.0	2.5	3.1	3.5	3.5	3.1
Domestic producer support instruments	3.0	2.0	2.0	3.2	3.5	3.0	2.8
Agricultural trade policy	2.5	2.0	2.0	3.0	4.0	3.0	2.8

IMPROVING THE COMPETITIVENESS OF THE AGRI-FOOD SECTOR IN BOSNIA AND HERZEGOVINA:
CHALLENGES AND OPPORTUNITIES

Agricultural tax regime	2.5	1.5	2.0	1.4	3.5	3.0	2.3
Sanitary and phytosanitary (SPS) measures	3.0	2.0	2.0	1.4	3.0	4.0	2.6
14.4: Agricultural Innovation system	2.0	2.0	2.5	3.2	3.0	3.0	2.6
Agricultural research and development framework	2.0	2.0	2.5	3.1	2.5	3.0	2.5
Agricultural extension services framework	2.0	2.0	2.5	3.2	3.5	3.0	2.7

Note: Please see the Assessment methodology and process chapter for more information about the score levels in general and the Agriculture policy chapter for more information about the scoring in this particular policy dimension.

Grafikon 2. Struktura direktnih plaćanja u poljoprivrednom sektoru (%) (Martinovska Stojcheska, 2021)

Mjere podrške direktnih plaćanja u poljoprivredi dominantne sa 80% ukupnih budžetskih izdvajanja; Ostalih mjera podrške ruralnog razvoja, unapređenja tržišne infrastrukture, institucionalno jačanje, istraživanja, jačanja savjetodavnih usluga, certificiranja i uvođenja standarda kvaliteta gotovo da i nema.

Osvrt na izazove u sektoru

- poljoprivreda je oduvijek bila značajan sektor, kako sa ekonomskog tako i sa socijalnog stajališta;
- međutim sektor zaostaje u praćenju novih trendova i prilagodbi u izazovima sa kojima se susreće ili će se u budućnosti susretati;
- sve češća pojava suše i toplotnih ekstrema koje rezultiraju smanjenjem prinosa te pojačavaju potrebu za uspostavom sistema za navodnjavanje;
- dostupnost vode se smanjuje; toplije zime, manje snijega i više ljetnih dana;
- niska izdvajanja za istraživanja i razvoj;
- spor transfer znanja i tehnologija;
- saradnja vlade, univerziteta i kompanija na veoma niskom nivou (tzv. Triple-helix approach);

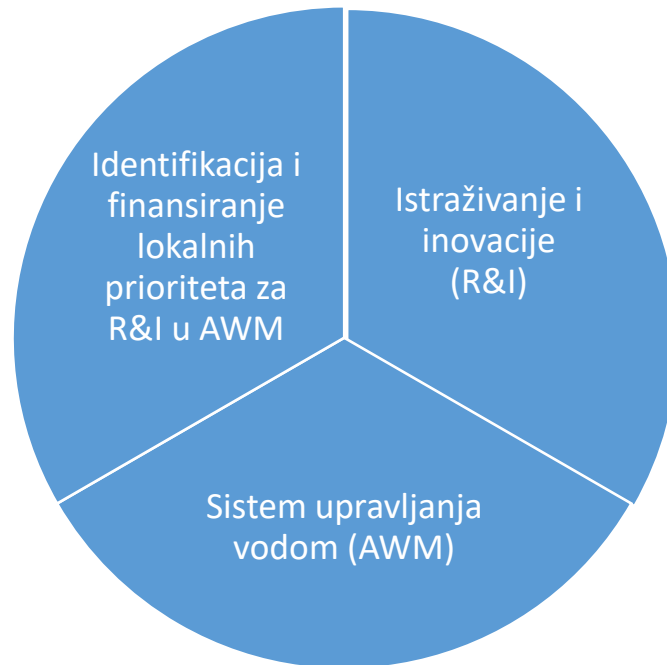
Green
Agenda i
Smart
Specializatio
n Strategy
predstavljaj
u priliku za
re-
orijentaciju
društva i
sektora;

Prijedlog plana

- Na osnovu detaljnih analiza, SWOT i TOWS matrice, kreiran je prijedlog plana za jačanje istraživačkih i inovacijskih kapaciteta u primjeni održivih poljoprivrednih praksi upravljanja vodom u BiH, a koji je baziran na tri područja djelovanja:

Prijedlog plana – Istraživanje i inovacije

Istraživačke institucije trebaju poticati inovativnost sektora

- akademske karijere usmjeriti u pravcu podučavanja, istraživanja i komercijalizacije;
- poticati internacionalizaciju mladih istraživača i doktoranata;
- uspostava snažnih R&I evaluacijskih procedura za promociju talenata;

Savjetodavne službe trebaju unaprijediti istraživačke kapacitete

- savjetodavci trebaju usmjeriti pažnju na istraživanja orijentisana na specifične probleme (istraživački-orijentisani);
- poticati internacionalizaciju kod savjetodavnih tijela;

Povećati izdvajanja za R&I

- povećati napore u privlačenju internacionalnih sedstava (eu fondovi);
- decentralizovati i sinhronizovati finansijska izdvajanja – jedinstveni evaluacijski obrazac, svaki akter ima ulogu u kreiranju prijedloga projekta;
- kreirati javno dostupan statistički sistem o istraživanju i inovacijama;

Prijedlog plana – Sistem upravljanja vodom (AWM)

Ujednačiti okvire za prikupljanje, obradu i publikovanje hidroloških i agronomskih podataka

Digitalizacija sistema prikupljanja podataka

Unaprijediti interakciju aktera

- koherentne baze će omogućiti jednostavniji proces kreiranja politika, ekonomskih, ekoloških i društvenih;
- usmjeriti pažnju na nedostajuće podatke poput: vodi, zemljištu, meteorologiji, profitabilnosti farmi, strukturi i upotrebi vode u poljoprivedi (individualno i kolektivno), nivou nitrata, itd.
- donosioci odluka trebaju se upoznati sa lepezom postojećih alata za prikupljanje i diseminaciju podataka;
- uvođenje tržištu orijentisanih praksi i informacijsko komunikacijskih tehnologija;
- integracija u ostale sisteme – AKIS, nature-based solution, organic farming, agritourism;
- unaprijediti saradnju R&I zajednice, vlade i donorskih institucija u pravcu razvoja AWM struktura prilagođenih lokalnim potrebama farmera;
- posebnu pažnju usmjeriti na male i srednje farmere;

Prijedlog plana – Identifikacija i finansiranje lokalnih prioriteta

Sistem finansiranja usmjeriti na lokalne prioritete

- razviti kapacitete za podršku problemu-orijentisanih, te lokaciji-prilagođenim istraživanjima u pravcu uspostave AWM sistema;
- posebnu pažnju usmjeriti na ekstremne klimatske nepogode (sušu, temperaturni stres, poplave), kontrolu zagađanja nitratima (u navodnjavanim i ne-navodnjavanim zonama), izboru poljoprivrednih kultura i primjerni agronomskih praksi;
- istraživanja usmjeriti na primjenu tehnologija, upravljanje i društvene inovacije bazirane na principu povećanja ekonomskih koristi i smanjenju negativnog okolišnog uticaja;

Uspostava pilot projekata u saradnji sa privatnim sektorom

- uspostava saradnje sa ciljem demonstriranja korisnosti datih tehnologija i na taj način poticati bržu tranziciju ka modernim tehnologijama;
- aktivnosti koordinirati na regionalnom nivou kako bi privukli internacionalne R&I donore/sredstva;

TREĆI SASTANAK INTERESNIH GRUPA

ODRŽIVO UPRAVLJANJE VODOM U POLJOPRIVREDI BIH

UNAPREĐENJE ISTRAŽIVAČKIH I INOVACIJSKIH KAPACITETA

Hvala na
Pažnji!

Alen Mujčinović
a.mujcinovic@ppf.unsa.ba
UNSA, Bosna i Hercegovina